

การสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาค่านิยมของคนไทยยุค 4.0

(Teaching social studies to develop values of Thai people 4.0)

พระเอกรัตน์ มหามงคล(มาพะดุง)

พระวีรศักดิ์ จันทวิโส(สุชน้อย)

พระปรัชญา ชยวุฒโธ(ถิ่นแถว)

พระครูสาธุกิจโกศล

บทคัดย่อ

จากวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ต้องการให้ประเทศพัฒนาสู่ยุค 4.0 บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาค่านิยมของคนไทยให้สอดคล้องต่อการพัฒนาของสังคมในยุคดังกล่าวที่จะมาถึง การสอนสังคมศึกษา หมายถึง การสอนเกี่ยวกับเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมทุกๆ ด้าน มีเป้าหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ เป้าหมายทางวิชาการและเป้าหมายทางการพัฒนาเยาวชน มีแนวปฏิบัติ 5 ขั้นตอน คือ 1.ศึกษาเอกสารศึกษาหลักสูตร 2.วางแผน 3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ 5.วัดผลประเมินผล ตามลำดับ ค่านิยมของสังคมไทย หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ ความต้องการของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นกรอบของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ทั้งนี้ อยู่ในดุลพินิจของแต่ละสังคมส่วนใหญ่ของมนุษย์ เป็นมรดกทางความคิดของคนไทย และเป็นพื้นฐานของการเกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทยที่ควรปลูกฝังมี 5 ประการ คือ 1.พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร 2.ประหยัดอดออม 3.มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย 4.ปฏิบัติตามคุณธรรมและศีลธรรมทางศาสนา 5. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แนวการสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมที่ดีแก่ผู้เรียนมี 6 วิธี คือ 1.สอนแบบทำงาน รับผิดชอบร่วมกัน 2.สอนแบบระดมพลังสมอง 3.สอนโดยการลงมือปฏิบัติ 4.สอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง 5.สอนแบบสาธิต 6.สอนแบบโครงการ

คำสำคัญ : สังคมศึกษา, ค่านิยม, ยุค 4.0

ABSTRACT

With the government's policy vision on economic development requiring to develop the country to 4.0 era, this article aimed to present the body of knowledge about teaching social studies to develop the values of Thai people to be in accordance with the development of society in the coming era. Teaching social studies refers to teaching the relationship between human and the environment and between human and the society. There are two main goals, namely academic aspect and youth development aspect. There are five steps: 1. Studying the curriculum documents, 2. Planning, 3. Organizing learning activities, 4. Using media and materials, 5. Measuring and evaluating, respectively. The values of Thai society mean the concept, ideology, beliefs, and needs of the people in society, which is accepted to be good, and valuable and they should be applied as a guideline for action and a framework of living for the benefits of one's self and public. It is at the discretion of most human societies. It is a heritage of Thais and the basis of tradition and culture. There are five basic values of Thai society that should be

cultivated, namely 1. Self-dependent, and being diligent, 2. Saving, 3. Discipline and respect for the law, 4. Following the virtue and religious morals, and 5. Loving the country, religion, and the King. There are six ways to develop good values for learners: 1. Teaching by mutual responsibility, 2. Brainstorming, 3. Teaching by practice, 4. Teaching by simulation scenarios, 5. Teaching by demonstration, and 6. Project teaching.

Keywords: Social Sciences, Values, 4.0 Era

บทนำ

โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมของประเทศไทยซึ่งเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม การรับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ใหม่ๆ จากสื่อต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ (Social Network) บนอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, Line เข้ามามีบทบาทต่อคนไทยอย่างมาก สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป และก่อให้เกิดปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551 : 10) กล่าวว่าไว้ว่า ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างความต้องการของประชาชนกับจำนวนทรัพยากร เป็นผลทำให้เกิดการกระทำที่แต่ละคนต่างแสวงหาผลประโยชน์ เพื่อความสบายโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น และส่วนรวม การมุ่งเน้นทางด้านวัตถุทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัตถุกับจิตใจ การหันเหออกจากจารีตประเพณีทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง ปัญหาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมดังนั้น หากจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขและมีความเจริญก้าวหน้าควบคู่ไปกับเทคโนโลยีจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของคนในสังคม

ความหมายของการสอนสังคมศึกษา

สังคมศึกษา คือ การศึกษาเรื่องของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ เช่น อาชีพ อายุ เพศ ศาสนา ฐานะ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ สำหรับระบบสังคมที่รวมถึงสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นนอกเหนือจากมนุษย์อาจใช้คำว่าระบบนิเวศ ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆกับสภาพแวดล้อม สังคมของมนุษย์เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันไม่ว่าจะในด้านใด เช่น ประเทศ จังหวัด และอื่นๆ และมักจะมีวัฒนธรรมหรือประเพณีรวมถึงภาษา การละเล่นและอาหารการกินของตนเองในแต่ละสังคม การที่มนุษย์รวมกันเป็นสังคมนั้น ช่วยให้มนุษย์สามารถสร้างและพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ถ้าต้องทำสิ่งนั้นโดยลำพัง ขณะเดียวกันสังคมที่พัฒนาหรือกำลังพัฒนาเป็นเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการทำงานอย่างมามากนั้น ก็อาจส่งผลให้ประชากรที่ไม่สามารถปรับตัวตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวหรือความรู้สึกว่าตนเองไม่มีส่วนร่วมในสังคมขึ้นมาได้ (<https://sites.google.com>. เข้าถึงข้อมูล 18ก.ค.60) ดังนั้นการสอนสังคมศึกษา หมายถึง การสอนเกี่ยวกับเรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์กับสังคม เกี่ยวกับทุกๆด้าน เช่น เกี่ยวกับสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง กฎหมาย ศีลธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม รวมถึงหน้าที่พลเมืองที่ดี โดยมีเป้าหมายของการสอนสังคมได้กำหนดเป้าหมายไว้ที่สำคัญ 2 เป้าหมายคือ

1. เป้าหมายทางวิชาการ คือ ความเป็นจริงทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง กฎหมาย ศีลธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม รวมถึงหน้าที่พลเมืองที่ดี

2. เป้าหมายทางการพัฒนาเยาวชน คือ พัฒนาให้เป็นพลเมืองดีตามความต้องการของคนในชาติ

2. แนวทางปฏิบัติของการสอนสังคมศึกษา

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สูงสุดในการเรียนการสอน ดังนั้นการปฏิบัติการเรียนการสอนของครูสอนสังคมต้องปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาเอกสารศึกษาหลักสูตร คือการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ครูต้องศึกษาเอกสารในการเรียนการสอนก่อนที่จะสอนหากครูไม่ศึกษาเอกสารก่อนก็ไม่สามารถสอนได้การศึกษาเอกสารจึงมีความสำคัญเป็นลำดับแรกของการสอนเพราะเป็นการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวที่จะใช้สอนดังนั้นการศึกษาเอกสารจึงมีความสำคัญมากเพราะครูต้องศึกษาให้รู้ก่อนที่จะสอน

2. วางแผน คือ การวางแผนการเรียนการสอนครูต้องมีแผนในการเรียนการสอนหากสอนโดยไม่มีแผนก็จะไม่เกิดผล มันจะวุ่นวาย อาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร การวางแผนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการเตรียมไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอนและแผนการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนยานพาหนะที่จะส่งให้ถึงจุดหมาย แผนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดโดยมีการเตรียมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดทำให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอนและช่วยให้มีประสิทธิภาพต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือครูต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และครูควรเลือกให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย จะนำวิธีใดมาทำให้เกิดการเรียนรู้บ้าง และต้องเขียนลำดับขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นสอนจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการสอนในแผนนั้น ๆ เพื่อมองเห็นพฤติกรรมการสอนจริง ทั้งบทบาทของครูผู้สอน และนักเรียนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนเกิดความสนใจ ปฏิบัติง่าย และเกิดความคิดสร้างสรรค์ของผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เอง โดยทั่วไปควรมี 3 ขั้นตอน คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการสอน และขั้นสรุป โดยเทคนิค/กระบวนการที่นำมาใช้จะแทรกอยู่ในขั้นตอนการสอน

4. การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ คือครูต้องมีสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้นในการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้นต้องใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง และสื่อที่นำมาใช้ต้องให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์โดยใช้เวลาน้อยที่สุด ประหยัดและน่าสนใจถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะของนักเรียน

5. การวัดผลประเมินผล คือกระบวนการที่สำคัญที่ครูต้องใช้ตลอดเพื่อหา ค่าความจริง หาประสิทธิภาพจากการเรียนการสอน ของผู้เรียนและผู้สอนในการวัดผลจะต้องรู้ก่อนว่า จะวัดอะไร ด้วยเครื่องมืออะไร ควรระบุว่า เครื่องมือวัดผลจะใช้วิธีใด เมื่อใด และมีเกณฑ์การประเมินอย่างไรตามวัตถุประสงค์นำทางข้อใด เช่น สังเกตพฤติกรรมนักเรียน การปฏิบัติงานกลุ่ม หรือการตรวจผลการปฏิบัติงาน ทดสอบผลสัมฤทธิ์ เครื่องมือวัดใช้เครื่องมืออะไร เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบทดสอบ แบบตรวจผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น เมื่อวัดผลแล้วจะนำข้อมูลนั้นไปทำอะไร โดยมีเกณฑ์การประเมินผลกำหนดไว้

ดังนั้นแนวทางในการปฏิบัติการสอนผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆที่ได้กล่าวมาข้างต้น ครูต้องให้ความสำคัญกับแนวทางที่เป็นสิ่งช่วยให้การสอนเกิดประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายของการศึกษา การเตรียมพร้อมกับการสอนอยู่เสมอสิ่งที่เราต้องคำนึงถึงถึงคือความเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ที่มีความเสมอภาคในฐานะมนุษย์ชนเพื่อนร่วมโลกต้องมีความเมตตาต่อผู้เป็นลูกศิษย์

3. การสร้างค่านิยมให้กับเยาวชน

ถ้าเด็กหรือเยาวชนในวันนี้เป็นผู้ที่มีคุณค่า มีปัญญา เป็นผู้มีความรู้และสติปัญญาในทางที่ถูกต้อง สังคมไทยจะได้ผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญที่สุดในการแต่งแต้มคุณธรรมความดีหรือสิ่งที่เลวร้ายให้กับเด็กได้ ดังนั้น การอบรมเยาวชนให้เป็นคนดีสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1) สถาบันครอบครัวสามารถปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เยาวชนได้ โดยพ่อแม่ ผู้อบรมเลี้ยงดูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกเพื่อให้เขาเติบโตมาอย่างมีคุณภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

2) สถาบันการศึกษา ให้การอบรมสั่งสอนในด้านความรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม โดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ เพื่อสร้างเขาให้เป็นคนดี

3) การปลูกฝังทั้ง 2 สถาบัน นอกจากจะอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว ควรปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลแห่งความถูกต้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติที่ว้าลิง ที่ตนได้ปฏิบัติ นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

4. แนวการสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมที่ดี

การสอนที่ดีนั้นต้องมีกระบวนการหรือวิธีการที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียน ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างมากเรียกได้ว่าเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การใช้สื่อเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน และการเรียนรู้ บรรยากาศสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันผู้สอนจะต้องมีจรรยาบรรณแห่งความเป็นครูวิธีการสอนคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องสอดคล้องเหมาะสม เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การสอน เป็นการเลือกวิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในหน่วยนั้นๆ และที่สำคัญคือ ต้องเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน และรูปแบบการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

5.วิธีการสอน

1. วิธีสอนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน (Co – operative Learning)

ความหมาย เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันและช่วยเหลือ กันในชั้นเรียน ซึ่งจะสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน และยังเพิ่มปฏิสัมพันธ์ที่ยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้เรียนทุกคน นอกจากนี้ยังเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย เพราะใน ชั้นเรียนมีความร่วมมือ ผู้เรียนจะได้ฟัง เขียน อ่าน ทวน ความ อธิบาย และปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียน จะเรียนด้วยการลงมือกระทำ ผู้เรียนที่มีจุดบกพร่องจะได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่ม (ณฐมน เพ็ญ แนวคำ,ออนไลน์) ความมุ่งหมายของการสอน ความมุ่งหมายของการเรียนแบบทำงาน รับผิดชอบ ร่วมกัน คือ การให้สมาชิกทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษา สัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น จุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้ สำเร็จเท่านั้นขั้นตอน การสอนมี 5 ขั้น ดังนี้

1) แนะนำ ด้วยการบอกว่าชั้นเรียนแบ่งเป็นกี่กลุ่ม กลุ่มละกี่คน สมาชิกแต่ละคน ต้องรับผิดชอบที่จะเรียน เกี่ยวกับหัวข้อที่กลุ่มได้รับให้ได้มากที่สุด แต่ละกลุ่มเป็นผู้เชี่ยวชาญใน หัวข้อนั้น มีหน้าที่จะสอนกลุ่มอื่น ๆ ด้วย ทุกคนจะได้รับเกียรติรายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2) แบ่งกลุ่มให้คละกัน แล้วให้กลุ่มตั้งชื่อกลุ่ม เขียนชื่อกลุ่ม และสมาชิกบนป้าย นิเทศ ผู้สอนแจ้งกฎเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติระหว่างการประชุมกลุ่ม

ก) ห้ามคนใดออกจากกลุ่มก่อนที่จะเสร็จงานกลุ่ม

ข) แต่ละคนในกลุ่มต้องรับผิดชอบที่จะให้สมาชิกทุกคนเข้าใจและทำงานให้ เสร็จสมบูรณ์

ค) ถ้าผู้เรียนคนใดไม่เข้าใจเรื่องใด ต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่ม ก่อนที่จะถามผู้สอน

3. สร้างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้สอนแจกเอกสารหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งภายในบรรจุด้วย เนื้อหา ถ้ามีกลุ่ม 6 กลุ่ม ผู้สอนต้องเตรียมเอกสาร 6 ชุด ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจะศึกษา เรื่องนั้นด้วยกันเมื่อทุกคนเข้าใจดีแล้ว ก็เตรียมตัววางแผนการสอนเพื่อกลับไปสอนสมาชิกในกลุ่มเดิมของตน

4. ผู้เชี่ยวชาญสอนเพื่อนในกลุ่ม ทุกคนจะผลัดกันสอนเรื่องที่ไปศึกษามา ตรวจสอบความเข้าใจ และช่วยเพื่อนสมาชิกในการเรียน

5. ประเมินผลและให้คะแนนแต่ละคน ผู้สอนทำการทดสอบเพื่อดูว่าต้องสอน เพิ่มเติมหรือไม่ให้เกรด และคิดคะแนนกลุ่ม

2. วิธีสอนแบบระดมพลังสมอง (Brainstorming)การระดมสมอง หมายถึง วิธีสอนที่ใช้ในการอภิปราย โดยทันที ไม่มีใครกระตุ้น กลุ่มผู้เรียนเพื่อหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาสั้นโดย ในขณะนั้นจะไม่มีใครตัดสินว่า คำตอบหรือทางเลือกใดดีหรือไม่อย่างไรลักษณะสำคัญ ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ช่วยกันคิดหาคำตอบหรือทางเลือก สำหรับปัญหาที่กำหนดให้มากที่สุดและเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วช่วยกันพิจารณาเลือกทางเลือก ที่ดีที่สุดซึ่งอาจมีมากกว่าหนึ่งทางขั้นตอนในการระดมสมอง

1. กำหนดปัญหา

2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน และอาจเลือกประธานหรือเลขา เพื่อช่วยในการอภิปรายและ บันทึกผล

3. สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับปัญหาที่กำหนดให้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด โดยปัญหาของแต่ละกลุ่มอาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกันได้

4. คัดเลือกเฉพาะทางเลือกที่น่าจะเป็นไปได้ หรือเหมาะสมที่สุด

5. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตน (ข้อ 4 และ 5 อาจสลับกันได้)

6. อภิปรายและสรุปผล

ข้อดีและข้อจำกัด

ข้อดี

1. ฝึกกระบวนการแก้ปัญหาและมีคุณค่ามากที่จะใช้เพื่อแก้ปัญหาหนึ่ง

2. ก่อให้เกิดแรงจูงใจในตัวผู้เรียนสูง และฝึกการยอมรับความเห็นที่แตกต่าง

3. ได้คำตอบหรือทางเลือกได้มาก ภายในเวลาอันสั้น

4. ส่งเสริมการร่วมมือกัน

5. ประหยัดค่าใช้จ่ายและการจัดหาสื่อเพิ่มเติมอื่น ๆ

ข้อจำกัด

1. ประเมินผลผู้เรียนแต่ละคนได้ยาก

2. อาจมีนักเรียนส่วนน้อยเพียงไม่กี่คนครอบครองการอภิปรายส่วนใหญ่

3. เสียแม็กจะดังรบกวนห้องเรียนข้างเคียง

4. ถ้าผู้จัดบันทึกทำงานได้เข้า การคิดอย่างอิสระก็จะเข้าและจำกัดตามไปด้วย
5. หัวเรื่องต้องชัดเจนรัดกุม และมีประธานที่มีความสามารถในการดำเนินการ และสรุปการอภิปราย ทั้งในกลุ่มย่อย และรวมทั้งชั้น

3 . วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Practice)

วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ หมายถึง วิธีสอน ที่ให้ประสบการณ์ตรงกับ ผู้เรียน โดยการให้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและ ภาควิชาปฏิบัติวิธีปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริงลักษณะสำคัญ การลงมือปฏิบัติมักดำเนินการภายหลังการสาธิต การทดลองหรือ การบรรยาย เป็นการฝึกฝนความรู้ความเข้าใจจากทฤษฎีที่เรียนมาโดยเน้นการฝึกทักษะ

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกปฏิบัติ รายละเอียดของขั้นตอน การทำงาน เตรียมสื่อต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือใบงานหรือคู่มือการปฏิบัติงาน
2. ขั้นดำเนินการ ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ มอบหมาย งานที่ปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล กำหนดหัวข้อการรายงาน หรือการบันทึกผลการปฏิบัติงานของ ผู้เรียน
3. ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันสรุปกิจกรรมการปฏิบัติงาน
4. ขั้นประเมินผล สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น ความสนใจ ความร่วมมือความเป็นระเบียบ การประหยัด การใช้และการเก็บรักษาเครื่องมือ และการตรวจผลงาน เช่น คุณภาพของงาน ความริเริ่ม ความประณีตสวยงามข้อควรคำนึง ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือจำนวนมาก และมีคุณภาพ

4. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง วิธีสอนที่จำลองสถานการณ์จริงมาไว้ใน ชั้นเรียน โดยพยายามทำให้เหมือนจริงที่สุด มีการกำหนดกติกาหรือเงื่อนไข แล้วแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มให้ เข้าไปเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ๆ ด้วยกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการเผชิญกับปัญหา จะต้องมีการตัดสินใจและใช้ไหวพริบวัดอุปสรรค ให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์จนเกิดความเข้าใจลักษณะสำคัญ สถานการณ์ที่จำลองขึ้นต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้เรียนได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์ ทำการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจจะส่งผลถึงผู้เรียนใน ลักษณะเดียวกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนการสอน

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนจัดเตรียมสถานการณ์โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนแล้ว เลือกรูปแบบและขั้นตอนที่เหมาะสม เขียนเนื้อหารายละเอียดและอุปกรณ์ที่ต้องใช้
2. ขั้นดำเนินการ ผู้สอนอธิบายบทบาทหรือกติกา วิธีการเล่น วิธีการให้คะแนนและ ทำการแบ่งกลุ่มผู้เรียน ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนด โดยมีผู้สอนให้คำแนะนำและดูแลการเล่น ผู้สอนทำการสังเกต จดบันทึก และให้คะแนนผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. ขั้นสรุปผู้สอนจะช่วยสรุปด้วยการวิเคราะห์กระบวนการเปรียบเทียบบทเรียนจากสถานการณ์จำลองกับโลกแห่งความเป็นจริงหรือเชื่อมโยงกิจกรรมที่ปฏิบัติไปแล้วกับเนื้อหาวิชาที่ เรียน

ข้อควรคำนึง

1. ถ้าผู้สอนขาดความรู้ในการสร้างสถานการณ์จำลอง อาจสร้างผิดไปจากจุดมุ่งหมายได้
2. สถานการณ์จำลองที่ยากเกินไปจะทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจ

3. เป็นการยากที่จะประเมินผู้เรียนแต่ละคน

5. วิธีสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)

หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดย มีการแสดงหรือการกระทำ ให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การ กระทำ หรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น
2. เพื่อช่วยในการอธิบายเนื้อหาที่ยาก ซึ่งต้องใช้เวลามาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น และ ประหยัดเวลา บางเนื้อหา อาจจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ยาก การสาธิตจะทำให้ นักเรียนได้เห็น ขั้นตอนและเกิดความเข้าใจง่าย
3. เพื่อพัฒนาการฟังการสังเกตและการสรุปทำความเข้าใจในการสอน โดยใช้วิธี สาธิต นักเรียนจะฟัง คำอธิบายควบคู่ไปด้วย และต้องสังเกตขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนผลที่ได้จาก การสาธิตแล้วจึงสรุปผลของการสาธิต
4. เพื่อแสดงวิธีการหรือกลวิธีในการปฏิบัติงานซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วย คำพูดเช่นการทำกิจกรรมใน วิชาคหกรรมศิลป์ ฯลฯ

5. เพื่อสรุปประเมินผลความเข้าใจในบทเรียน

6. เพื่อใช้บทวนผลความเข้าใจในบทเรียน

ขั้นตอนในการสอน

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสาธิตให้ชัดเจน และต้องสาธิตให้เหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง
2. เตรียมอุปกรณ์ในการสาธิตให้พร้อม และตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์
3. เตรียมกระบวนการสาธิต เช่น กำหนดเวลาและขั้นตอน จะเริ่มต้นดำเนินการ และจบลงอย่างไร ผู้สาธิต ต้องเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง
4. ทดลองสาธิตก่อนสอน ควรทดลองสาธิตเพื่อตรวจสอบความพร้อมตลอดจน ผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกัน ข้อผิดพลาดในเวลาสอน
5. ต้องจัดทำคู่มือคำแนะนำหรือข้อสังเกตในการสาธิต เพื่อที่นักเรียนจะใช้ ประกอบในขณะที่มีการสาธิต
6. เมื่อสาธิตเสร็จสิ้นแล้ว นักเรียนควรได้ทำการสาธิตซ้ำอีก เพื่อเน้นให้เกิด ความเข้าใจดีขึ้น
7. จัดเตรียมกิจกรรมหลังจากการสาธิตเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ ของการสาธิตนั้น ๆ
8. ประเมินผลการสาธิต โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของนักเรียนและผลของการ เรียนรู้ การประเมินผล ควรมีกิจกรรมหรือเครื่องมือ เช่น การทดสอบ การให้แสดงความคิดเห็น หรือการอภิปรายประกอบ

6. วิธีสอนแบบโครงการ (Project Method)

วิธีสอนแบบโครงการ เป็นการสอนที่ให้นักเรียนเป็นหมู่หรือรายบุคคลได้ วางโครงการและดำเนินงานให้ สำเร็จตามโครงการนั้น นับว่าเป็นการสอนที่สอดคล้องกับสภาพ ชีวิตจริงเด็กจะทำงานนี้ด้วยการตั้งปัญหา ดำเนินการ แก้ปัญหาด้วยการลงมือทำจริง เช่น โครงการ รักษาความสะอาดของห้องเรียน

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกที่จะรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ
2. เพื่อให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาด้วยการใช้ความคิด
3. เพื่อฝึกดำเนินงานตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ขั้นตอนในการสอน

1. ขั้นกำหนดความมุ่งหมาย เป็นขั้นกำหนดความหมายและลักษณะโครงการ โดยตัวนักเรียน ครูจะเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนตั้งความมุ่งหมายของการเรียนว่าเราจะเรียนเพื่ออะไร
2. ขั้นวางแผนหรือวางโครงการ เป็นขั้นที่มีคุณค่าต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก คือ นักเรียนจะช่วยกันวางแผนว่าทำอะไรจึงจะบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย จะใช้วิธีการใดในการทำ กิจกรรม แล้วจึงทำกิจกรรมที่เหมาะสม
3. ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นลงมือกระทำกิจกรรมหรือลงมือแก้ปัญหา นักเรียนเริ่ม งานตามแผนโดยทำกิจกรรมตามที่ตกลงใจแล้ว ครูคอยส่งเสริมให้นักเรียนได้กระทำตามความมุ่ง หมายที่กำหนดไว้ ให้นักเรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเองให้มากที่สุดและควรชี้แนะให้นักเรียน รู้จักวัดผลการทำงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการทำกิจกรรมจะได้ลุล่วงไปด้วยดี
4. ขั้นประเมินผล หรืออาจเรียกว่า ขั้นสอบสวนพิจารณานักเรียน ทำการ ประเมินผลว่ากิจกรรม หรือโครงการที่ทำนั้นบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่ ข้อบกพร่องอย่างไรและควรแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร

สรุป

การศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 เริ่มด้วยการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนจากครูสอนเป็นพี่เลี้ยงครูฝึก (Coach) การเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ เชื่อมโยงความรู้กับจินตนาการ เปลี่ยนแปลงไปสู่รูปธรรมให้ผู้เรียนมีทักษะที่ต้องการ เช่น การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารที่ดี ซึ่งการจัดการศึกษาต้องสร้างความพอใจให้ผู้เรียนและท้าทายสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอยากเรียนและเกิดค่านิยมที่ดีในเชิงสร้างสรรค์

การสอนที่เน้นกระบวนการเพื่อปลูกฝังค่านิยมให้กับเยาวชน เพื่อให้มีค่านิยมที่ดี มีการสอนเน้นทางด้าน ค่านิยม 3 ประการคือค่านิยม เน้นพฤติกรรม ทำได้โดยการแสดงออกในทางที่ดีเช่นนักเรียนมีความเคารพครูยำเกรง ครู ให้เกียรติครู มีความตั้งใจเรียนรับผิดชอบ การสอนเน้นวิธีการ มีการกำหนดขั้นตอน ส่วนค่านิยมเฉพาะปัจเจกบุคคล อันนี้สอนยากเพราะความต่างของคนในสังคม วิธีการสอนสังคมมีหลากหลายวิธีมีทั้งแบบทางตรงและทางอ้อม เพื่อจะได้สอนอย่างถูกวิธีและนอกจากจะศึกษาเรื่องต่างของสังคมแล้วเราต้องมี การวางแผน เตรียมพร้อมกับการสอนอยู่ เสมอสิ่งที่เราต้องคำนึงถึงคือความเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความเสมอภาคในฐานะมนุษย์ชนเพื่อนร่วมโลกต้องมีเมตตา ต่อผู้เป็นลูกศิษย์

บรรณานุกรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). พัฒนาสังคมไทย สู่วัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และรู้สึกลึกซึ้ง. บทความวิชาการ

ด้านพระพุทธศาสนา : หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 2551.

ความหมายของสังคมสิ่งแวดล้อม[ออนไลน์].แหล่งที่มา:<https://sites.google.com>.เข้าถึงข้อมูล[18ก.ค.60]

จันทรา ธนสงวนวงศ์, “ค่านิยมในสังคมไทย”, [ออนไลน์]แหล่งที่มา : <http://e-learning.e-tech.ac.th/learninghtml/s1301/uni06.html#k04>. (03/11/60)

ณัฐมน เพ็ญ แนว คำ . เทคนิควิธีการสอนแนวใหม่ . [ออนไลน์] . แหล่งที่มา :

<https://www.gotoknow.org/posts/217786>. เข้าถึงข้อมูล [10พ.ย. 60]

http://teacher-for-thailand.blogspot.com/p/blog-page_7089.html.เข้าถึงข้อมูล[2พ.ย.60]